

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ГЛУХИХ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Христина ГУРІНОВИЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Проблема реабілітації глухих дітей є дуже актуальною. У систему реабілітації входить ранній вияв відхилень у розвитку глухих дітей, створення оптимальних умов для профілактики, корекції та компенсації відхилень з метою кращої підготовки їх до життя [1, 3, 4, 5].

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що порушення слуху у дитячому віці призводить до різних захворювань організму, зниження рухової активності. Рухова активність є необхідною умовою нормального функціонування всіх фізіологічних систем організму. Це - джерело здоров'я, працездатності, трудової активності та соціальної адаптації. Рухова активність глухих дітей є природною біологічною потребою, ступінь задоволення якої передбачає подальший структурний та функціональний розвиток їх організму. Оптимальна рухова активність дітей створює передумови для нормальної життєдіяльності організму, є умовою для формування і вдосконалення дитини як біологічної істоти та соціального суб'єкта [5].

Роль фізичних вправ у соціальній інтеграції глухих дітей важко переоцінити. Вони забезпечують необхідний фізичний та функціональний розвиток особи, підвищують фізичну та розумову працездатність, сприяють піднесенню компенсаторних можливостей центральної нервової системи, формуванню життєво-важливих побутових і професійних навичок, допомагають повноцінному відпочинку [3, 6].

Вивчення проблеми корекції пізнавальної діяльності та рухового аналізатора дітей цієї категорії через фізичні вправи розкриває нові шляхи перед реабілітологами. Позитивними особливостями застосування фізичних вправ є їх універсальність, відсутність негативного впливу, можливість тривалого застосування та самостійного виконання.

Часто дітей з вадами звільняють від занять фізичною культурою, не допускають до ігор, змагань. Тому, коли батьки говорять, що дитина мало рухається, багато часу проводить вдома, сидячи за телевізором чи комп'ютером, важко визначити, чим це зумовлено – дефектом, чи дефіцитом рухів. Фахівці фізичної реабілітації, які розробляють різні аспекти даної проблеми, відзначають, що зазначену діяльність варто розпочинати з дитинства і вона повинна мати корекційно-компенсаторне спрямування [1].

Для корекції вад розвитку учнів спеціальної школи в процесі занять фізичною культурою необхідно дотримуватися таких вимог:

1. Беручи до уваги те, що уроки з фізичної культури повинні сприяти загальному фізичному розвитку і зміцненню здоров'я учнів, а також враховуючи, що компенсаторні можливості нервової системи аномальної дитини залежать від загального стану організму, заняття з фізичної культури варто будувати так, щоб вони всебічно впливали на організм учнів, зміцнювали їх здоров'я, сприяли правильному розвитку всіх функцій і органів, водночас - корекції вад розвитку таких дітей.

2. Оскільки в учнів спеціальної школи на фоні загального недорозвинення моторики найбільше уражені ті рухи, виконання яких потребує значної аналітико-

кінестетичної діяльності центральної нервової системи, на заняттях необхідно використовувати такі вправи і методи, що позитивно впливають на всі ланки рухового апарату і розвиток всіх рухових якостей, і при цьому достатньо впливають на найбільш слабкі ділянки.

3. Враховуючи особливості пізнавальної діяльності учнів спеціальної школи, заняття з фізичної культури необхідно будувати так, щоб стимулювалася розумова діяльність під час оволодіння руховими вміннями, а також розвиток регулюючої функції мислення в рухових діях учнів, щоб в процесі занять розвивалося вміння самостійно виконувати складні рухові дії.

4. Варто враховувати те, що корекція і розвиток рухів учнів здійснюється ефективно одночасно з формуванням у них рухових вмінь, навичок, потрібних для життя і трудової діяльності [4].

У глухих учнів частіше відзначається нераціональність рухів, недостатня координація обох рук, у темпі роботи спостерігається сповільненість рухових актів. Діти відрізняються від здорових однолітків якісними характеристиками ходи. Для них характерна човгання, вони широко розставляють ноги. Майже третина з цих дітей не може виконати підряд декілька стрибків на місці.

Однією з перших форм використання засобів фізичної культури варто вважати ритміку. Заняття ритмікою і гімнастикою у певній мірі компенсують порушення координації загальному розвитку дитини, її рухів, їх виразності, розвитку уваги, пам'яті. При виконанні спеціальних вправ на передній план виходять зоровий, руховий і слуховий канали. Так, сприйняття на основі зорової чутливості покращується на 9%, а при кінестетико-кінестетичній- на 12%.

Отже, в корекції рухової сфери глухих дітей особливе місце займають фізичні засоби.

Метою нашої роботи було збільшення обсягу рухової активності глухих дітей в режимі фізичної культури в режимі спеціальної школи-інтернату.

Дослідження проводилися на базі спеціальної школи-інтернату № 101 м. Львова і виконувалися в рамках теми 2. 2. 3 "Психофізична реабілітація неповносправних дітей засобами фізичного виховання" Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2001-2005 роки Державного комітету молодіжної політики, фізичного туризму України. В спостереженні брало участь 50 глухих дітей віком 6-10 років. Всі глухі діти були оглянуті комісією у складі педіатра, оториноларинголога, невропатолога, хірурга. Згідно з медичним висновком комісії всі діти визнані практично здоровими. З них 94% мали набуту глухоту внаслідок захворювань та травм, які вони отримали в ранньому дитинстві.

Зроблені педагогічні спостереження дали змогу запропонувати організаційно-методичні рекомендації для активізації рухової активності глухих дітей в режимі спеціальної школи-інтернату. Ці рекомендації складаються з заходів в режимі дня (фізкультурні паузи, фізкультурні хвилинки, ранкова гігієнічна гімнастика), прогулянок, спеціальних корекційних занять, домашніх завдань, використання рухливих ігор, танців, розваг, забав, де поряд із загальнорозвиваючими, біговими, стрибковими вправами використовувались би спеціальні силові вправи.

На загальноосвітніх уроках, які вимагають від учнів зосередження, уваги, пам'ятності глухі діти виконували фізкультурні хвилинки. Сигналом до початку фізкультурної хвилинки було послаблення уваги учнів, посилення гамору на уроці,

почервоніння обличчя учнів, загальмування їхніх рухів, або, навпаки, значна рухливість окремих дітей. Усе це свідчить про те, що в дітей наступила втома і треба негайно припинити навчальну діяльність та перейти до виконання комплексу вправ фізкультурної хвилинки [2].

Змістом фізкультхвилинки був комплекс з 3-4 загальнорозвиваючих вправ, що охоплював всі основні групи м'язів. Дозування кожної вправи - 4-6 повторень. Через 2-3 тижні комплекс вправ замінювався іншим. Всі вище зазначені заходи дали можливість збільшити обсяг рухової активності в режимі спеціальної школи-інтернату, що позитивно вплинуло на фізичний стан глухих дітей.

Таким чином, заняття фізичною культурою глухих дітей є істотним способом покращення здоров'я та фізичного розвитку, а також сприяння стимулюванню механізмів компенсації функцій аналізаторів, які постраждали в результаті глухоти.

Література

1. Байкина Н. Г., Сермеев Б. В. *Физическое воспитание в школе глухих и слабослышащих*. - Москва : Советский спорт, 1991. - 64 с.
2. Борисенко А. *Організація і методика проведення фізкультурних хвилинки з учнями початкових класів // Фізичне виховання в школі. - 2000. - № 3. - С. 25 - 27.*
3. Долинський Б. Т. *Особенности воспитания детей с дефектами слуха и зрения // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції " Адаптація і можливості дітей і молоді ". - Одеса, 1996. - С. 25 - 26.*
4. Єременко І. Г. *Основи спеціальної дидактики. - Київ : Радянська школа, 1986. - 200 с.*
5. Сермеев Б. В. *Фізичній культурі інвалідів - наукову основу // Дефектологія. - 1998. - № 2. - С. 15 - 17.*
6. Форостян О. *Удосконалення точності рухів у глухих дітей // Дефектологія. - 2001. - № 2. - С. 20 - 22.*

THE PECULIARITIES OF MOBILITY ACTIVITIES OF DEAF CHILDREN AT JUNIOR SCHOOL

Нrystyna GURINOVYCH

Lviv State Institute of Physical Culture

Reduced mobility activities in deaf children has been displayed in this article. Carried out pedagogic observations gave possibility to work out organize-methodic recommendations for mobility activity activization in deaf children in a special school.